

ВІДГУК

офіційного опонента – доктора юридичних наук, доцента Теремецького Владислава Івановича на дисертацію Троцюк Ніни Валеріївни «Адміністративно-правовий захист авторських прав», подану на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Актуальність теми дослідження. Реалізація гарантованого ст. 54 Конституції України права громадян на свободу літературної, художньої, наукової та технічної творчості, захист інтелектуальної власності, їхніх авторських прав, моральних і матеріальних інтересів, що виникають у зв'язку з різними видами інтелектуальної діяльності, залежить від наявності в державі сучасної системи охорони та захисту права інтелектуальної власності. Її складовими є, з одного боку, сукупність нормативно-правових актів у цій галузі, з іншого – відповідним чином структурована ієрархія органів виконавчої влади, державних органів зі спеціальним статусом, судів, громадських об'єднань. Досвід формування такої системи в Україні та інших державах свідчить про складність та динамічність цього процесу, що пояснюється намаганням підпорядкувати цю сферу певному відомчому впливу шляхом внесення відповідних змін у національне законодавство, постійної змінюваності системи державних органів, їх функцій та, відповідно, компетенції щодо здійснення захисту. Тому в державі спостерігається зростання кількості порушень авторського права, що породжує конфронтацію із володільцями майнових прав, творчими органами, державами внаслідок чого відбувається застосування міжнародних санкцій до України, скорочення програм міжнародного співробітництва та інвестування.

З огляду на адаптацію вітчизняного законодавства до європейських стандартів, забезпечення захисту авторських прав потребує розробки і використання адміністративно-правового інструментарію з попередження та припинення правопорушень у сфері авторського права. Особливо це необхідно під час проведення інституційної реформи у сфері правової охорони та захисту

авторських прав.

Вказане свідчить про актуальність завдань наукового дослідження та підтверджує необхідність розробки методичних та практичних рекомендацій щодо вдосконалення адміністративно-правового захисту авторських прав.

Виходячи з цього, дисертаційна робота Троцюк Н.В., присвячена вирішенню наукового завдання, що полягає у визначенні теоретико-правових засад сутності, змісту та системи адміністративно-правового захисту авторських прав та розробленні пропозицій щодо подальшого їх удосконалення, є актуальною і значимою для науки та практики.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Високий ступінь обґрунтованості та достовірності результатів дослідження зумовлено досить раціональною та внутрішньо узгодженою структурою дисертаційного дослідження. Структурно дисертація складається з переліку умовних скорочень, вступу, трьох розділів, які об'єднують вісім підрозділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків до роботи та трьох додатків.

Обґрунтованість та достовірність результатів дослідження забезпечені використанням сучасних прийомів і методів наукового пізнання, що обрані з урахуванням визначеної мети та сформульованих завдань. За допомогою методів порівняння та аналізу у взаємозв'язку із формально-юридичним методом визначено сутність і зміст адміністративно-правового захисту авторських прав. Застосування логіко-семантичного методу у поєднанні із формально-юридичним дозволило сформулювати поняття адміністративно-правового захисту авторських прав, визначити принципи цього захисту та елементи системи адміністративно-правового захисту авторських прав. Серед спеціальних методів пізнання, на яких ґрунтуються сформульовані теоретичні положення та пропозиції щодо змін до чинного законодавства, використано: порівняльний аналіз і синтез, логіко-семантичний, системно-структурний, класифікації і групування та інші методи, характерні для наукових досліджень з юридичних наук.

Безсумнівною перевагою роботи є використання великого обсягу нормативно-правових актів як законодавчих, так і підзаконних, які регламентують здійснення адміністративно-правового захисту авторських прав, загальнотеоретичних наукових праць вітчизняних і зарубіжних учених, розробок фахівців у галузі теорії права, права інтелектуальної власності, адміністративного, цивільного та інших галузей права, довідкових та публіцистичних видань.

Винесені на захист положення характеризують роботу як комплексне монографічне дисертаційне дослідження, котре виконане здобувачем особисто.

Наукова новизна одержаних результатів. Ознайомлення з дисертаційним дослідженням Троцюк Н.В. дає підстави стверджувати, що основні положення і висновки, які виносяться автором на захист, мають відповідний ступінь наукової новизни. Їх підґрунтям є достатні методологічна, теоретична, інформаційна та джерельна бази.

Крім того, наукова новизна результатів рецензованої дисертації Троцюк Н.В., пропозицій і рекомендацій, теоретичних узагальнень та висновків, що в ній містяться, значною мірою зумовлюється актуальністю та обраним напрямом дослідження і полягає в тому, що дисертація є одним із перших у вітчизняній адміністративно-правовій науці системних досліджень, присвячених теоретичним і практичним проблемам адміністративно-правового захисту авторських прав. У дисертаційному дослідженні відображається авторська позиція щодо розв'язання конкретних правових проблем, пов'язаних із здійсненням адміністративно-правового захисту авторських прав.

Серед нових для теорії та юридичної практики наукових положень, сформульованих у дисертації, які заслуговують на особливу увагу є такі:

- проаналізовано доктринальні підходи щодо сутності, охорони та захисту авторських прав. Дисертанткою визначено рівень та особливості наукової розробленості проблеми адміністративно-правового захисту авторських прав в Україні. Автор дійшов висновку, що доцільність адміністративно-правового захисту авторських прав, поряд із цивільно-правовим, господарсько-правовим і

кримінально-правовим, обумовлена: оперативністю здійснення процедур захисту авторського права; полісуб'єктністю, пов'язаною із наявністю компетенції у сфері адміністративної юрисдикції державних органів, нотаріусів, суду, а також компетенції неюрисдикційного характеру фізичних осіб та громадських об'єднань;

- констатовано, що існуючий адміністративно-правовий захист авторських прав в Україні має вади системного характеру, а тому потребує удосконалення, у тому числі з урахуванням міжнародного досвіду. Слід погодитися з твердженням здобувача, що після проголошення незалежності України так і не сформовано оптимальної системи державного захисту авторських прав внаслідок намагання підпорядкувати її певному відомчому впливу шляхом внесення відповідних змін у національне законодавство, постійної змінюваності системи державних органів, їх функцій та, відповідно – компетенції щодо здійснення захисту;

- окреслено необхідність створення єдиної організації колективного управління, яка б гарантувала рівні права засновників та учасників, права та обов'язки загальних зборів, порядок обрання наглядової (авторської, правовласницької) ради учасників, права та обов'язки ради з призначення/звільнення правління ОКУ та визначення/контроль порядку його діяльності, відповідно до міжнародних стандартів;

- визначено систему суб'єктів адміністративно-правового захисту авторських прав в Україні. Дисертант зазначає, що інституційна база забезпечення набуття, здійснення та захисту авторських прав включає: 1) органи виконавчої влади; 2) державні органи зі спеціальним статусом; 3) суди; 4) громадські об'єднання;

- розроблено адаптаційну модель адміністративно-правового захисту авторських прав на основі діагностичного підходу із врахуванням методико-інституціонального забезпечення захисту авторських прав, яка містить взаємозв'язок засобів адміністративно-правового захисту та відповідних інститутів. Автор доводить, що сутність діагностичного підходу полягає у

визначенні можливої ефективності, яка визначається за результатами співвідношення кількості випадків правомірного використання авторських прав та кількості порушення авторських прав і має дорівнювати одиниці або перевищувати її;

- запропоновано шляхи удосконалення адміністративно-правового захисту авторських прав в Україні. В числі таких здобувач зазначає: необхідність прийняття Закону України «Про колективне управління майновими правами суб'єктів авторського права і суміжних прав» із визначенням правових та організаційних засад такого управління; Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту авторського права і суміжних прав у мережі Інтернет» із відповідними змінами до КУПАП, Закону України «Про авторське право і суміжні права» в частині порушення авторських прав в мережі Інтернет; внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення шляхом виокремлення глави 6-1 «Адміністративні правопорушення, що посягають на інтелектуальну власність та права на неї», в межах якої необхідно виділити окрему статтю «Порушення авторських прав» тощо.

Висновки, пропозиції і рекомендації, що характеризуються науковою новизною або практичною значущістю, достатньо повно і чітко окреслені у вступі роботи, відображені в розділах її основної частини, висновках.

Наукове та практичне значення роботи. Аналіз змісту рецензованої роботи свідчить про самостійність та цілісність проведеного дослідження, його актуальність і високий науково-теоретичний та прикладний рівень проведеного дослідження. Вдала структурна побудова дисертації свідчить про науково вивірений та аргументований підхід до вирішення поставлених завдань і досягнення мети дослідження: висунуті й обґрунтовані дисертантом наукові висновки та пропозиції становлять наукову цінність у зв'язку з обґрунтуванням перспективних теоретико-правових положень, науковий потенціал яких не викликає сумніву. Зроблені теоретичні висновки й практичні рекомендації можуть бути використані у правотворчій і правозастосовній діяльності, а також

у навчальному процесі, про що свідчать відповідні акти впровадження. Основні результати дослідження було апробовано на п'яти науково-практичних конференціях.

Повнота викладення матеріалів у публікаціях положень, висновків і рекомендацій сформульованих у дисертації. Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані в дисертації викладено у п'яти статтях, з яких чотири опубліковано у фахових виданнях України, одна у зарубіжному науковому виданні, а також у п'яти тезах доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях та двох навчальних посібниках у співавторстві.

Автореферат дисертації відповідає її змісту та повністю відображає основні положення і результати дослідження. Дисертацію та автореферат оформлено відповідно до встановлених МОН України вимог.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації.

Оцінюючи, в цілому позитивно, дисертацію Троцюк Н.В. її достатньо високий теоретичний рівень та практичне значення слід зазначити, що деякі її положення є спірними та потребують додаткової аргументації.

1. На стор. 151 дисертації державний контроль визначено як засіб забезпечення законності, метою якого є перевірка дотримання норм законодавства, забезпечення реалізації прав і свобод людини та громадянина, зокрема у сфері авторських прав. Проте дисертантом в роботі не приділено достатньої уваги питанню розмежування державного контролю та державного нагляду за забезпеченням захисту авторських прав, а лише проаналізовано ознаки та систему суб'єктів державного контролю у цій сфері.

2. На стор. 122 дисертації автор зазначає, що при здійсненні контролю за переміщенням через митний кордон України товарів, що містять об'єкти права інтелектуальної власності, митні органи взаємодіють з іншими органами державної влади, уповноваженими у сфері захисту права інтелектуальної власності, в порядку, що визначається законодавством України. Проте поза увагою дисертанта залишився розгляд заходів митних органів щодо сприяння

захисту прав інтелектуальної власності під час переміщення товарів через митний кордон України.

3. На стор. 131 дисертації, розглядаючи питання про делегування творчим організаціям повноважень із захисту авторських прав, дисертант вказує на необхідність закріплення на законодавчому рівні порядку преюдиційного розгляду спорів про порушення авторських прав творчими організаціями. З цього приводу слід зазначити, що розгляд спорів про порушення авторських прав належить виключно до компетенції судів. Тому вважаю недоцільним надання таких повноважень творчим організаціям.

4. При здійсненні аналізу діяльності суб'єктів адміністративно-правового захисту авторських прав у дисертації надається перевага теоретичним питанням. Водночас дослідження судової практики відносно результатів розгляду справ щодо порушення авторських прав державними органами, а саме Державною службою інтелектуальної власності тощо, залишилось поза увагою здобувача.

5. Підрозділ 3.1 «Міжнародно-правовий досвід захисту авторських прав» не дозволяє в повній мірі сформулювати уявлення про шляхи впровадження зарубіжного досвіду у вітчизняну нормотворчу практику. Замість цього пропонується розлогий опис юрисдикційних повноважень органів виконавчої влади, органів судової гілки влади та видів відповідальності за порушення авторських прав у державах Європейського Союзу, у Великій Британії, Сполучених Штатах Америки, Китаї, Республіці Білорусь, Російській Федерації, Південній Африці. Вбачається, що ця частина дослідження повинна мати перспективний, а не ретроспективний характер.

Викладені зауваження є дискусійними та істотно не впливають на загальну позитивну оцінку виконаної Троцюк Н.В. дисертаційної роботи та не знижують її достатній науково-теоретичний рівень й практичну значущість. Вони викликані інтересом до рецензованого дослідження, новизною та актуальністю питань, що розглядаються автором. Розроблені в дисертації ідеї можуть бути підґрунтям для подальшого плідного дослідження теми.

ВИСНОВОК

Дисертація є самостійним завершеним науковим дослідженням, містить нові теоретичні положення та висновки, наукові узагальнення щодо досліджуваного предмета та практичні рекомендації, які в сукупності розв'язують актуальну для сучасної правової науки проблему здійснення адміністративно-правового захисту авторських прав.

Дисертація оформлена відповідно до вимог Міністерства освіти і науки України, що ставлять до кандидатських дисертацій. Зміст автореферату дисертації Троцюк Н.В. відображає основні положення дисертації, її структуру та отримані результати. Тема і зміст дисертації відповідають спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Отже, дисертація Троцюк Ніни Валеріївни на тему «Адміністративно-правовий захист авторських прав» повністю відповідає за своїм змістом, теоретичним рівнем, науковою обґрунтованістю, новизною та оформленням вимогам п. 11–13 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567, а її автор заслуговує на присудження їй наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент:

**професор кафедри цивільного права та процесу
факультету № 6**

Харківського національного університету

внутрішніх справ,

доктор юридичних наук, доцент

В.І. Теремецький

«10» травня 2016 р.

